

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

# Адыгэ макъ

Голос адыга



1923-рэ ильесым  
гъэтхапэм  
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 103 (21832)

2019-рэ ильес

Гъубдж

МЭКЬУОГЬУМ и 18

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэп  
къыхэтутыгъэхэр ыкчи  
нэмькі къэбархэр  
тисайт ижъугъотэштых  
[WWW.ADYGVOICE.RU](http://WWW.ADYGVOICE.RU)

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Іоныгъу-2019-рэ

## Хъэм илухыжын аухы

Адыгеим ичыгулэжхэм мыгъэ бжыхъэсэ гектар мини 106-м ехъу йуахыжынэу щыт. Аш щыщэу хъэм, коцым, тритикалем арагъэубытыгъэр мин 99,7-р ары.

Тхамафэкэ узэкіе бжыхъэжхэм хъэм илухыжын тичыгулэжхэм рагъэжъагъ, гъунэм езыфылла гъехери ахэтых. Зэкіемкі гектар 10844-рэ аш рагъэубытыгъагъ. Аш щыщэу 8149-р аложыгъах. Гуртымкі зы гектарым центнер 51,3-рэ къырахы.

АР-м мэкью-мэшымкі и Министерствэ мэкьюогъум и 17-м тызэрцигъэзъозагъэмкі, Красногвардейскэ ыкчи Шэуджэн районхэр гектар пчъагъэу аложыгъэмкі апэ итих. Красногвардейскэ районым ичыгулэжхэм хъэ гектар 2120-у апхыгъагъэм 1745-рэ хагъэкъыгъ. Зы гектарым, гуртымкі лъытаатгъэу, центнер 55,7-рэ къырахыжкы.

Шэуджэн районым гектар 2200-рэ бжыхъэсэ хъэм щырагъэубытыгъагъ, 1950-р щаложыгъах. Зы гектарым, гуртымкі центнер 49-рэ къеты.

Анахыбэу къызырахыжкы-рэр Джэджэ районыр ары.

Гектар 2563-у аш щыхальхъэгъагъэм щыщэу 2118-р аложыгъ. Зы гектарым центнер 55,9-рэ фэдиз къырахыжкы.

Кошхъэблэ районри ахэм бекіэ ауж къенэу плон плъеккыщтэп. Бжыхъэсэ хъэ гектар 1196-рэ аш ичыгулэжхэм хальхъагъ. Аш щыщэу 1020-р йуахыжыгъах, гуртымкі зы гектарым къеты.

Мыекъопэ районымрэ Мыекъупэрэ ячыгулэжхэр ом егъохъу. Ошххэм апкъ къыкыкі бжыхъасэу хальхъагъэр йуахыжын альэкъирэп. Мыекъопэ районым ичыгулэжхэм хъэ гектар 549-у апхыгъэм ызыныкъу нылэп аложышъугъэр, Адыгеим икъэлэ шыхъаэ щыхальхъэгъ хъэ гектар 364-м 30-р ары нылэп щыхагъэкъигъэр. Ор зэтэуцожыныш, лэжъигъэм илухыжын падзэжышшунэу чыгулэжхэр мэгугъэх.

ХъУТ Нэфсэт.



Гандбол. Урысыем и Спартакиад

## Дышъэм ильэпсэш йу



Урысыем икъэлэеджаклохэм я Спартакиад хэхъэрэ зэйуклэгъухэр гандболымкі Звенигород щыкъуагъэх. Мыекъупэ икомандэу «Адыиф-2-м» дышъэр кыфагъэшшошагъ.

Мыекъупэ спорт еджаплэу N 1-у Джэнчэтэ Султлан ыцэ зыхырэм зыщызыгъэсэрэ пшашъэхэр Волгоград, Челябинскэ хэхүхэм, нэмькіхэм аткъуагъэх. Финалныкъом Самарэ икомандэ 28:23-у дешлагъ. Дышъэм икъидэхынкі эшлэгъур 30:28-у Астрахань къикыгъэхэм къашуахыгъ.

(Икъэух я 8-рэ н. ит).

Гъэзет  
къэтхэгъур  
тыухынкі мэфи  
8 къэнагъ

«Адыгэ макъэм»  
инибджэгъу  
льаплэхэр!

Шъугу къэтэгъэкъыжы: 2019-рэ ильесым иятыонэрэ ильесныкъо къэтхэгъур мэкьюогъум и 25-м тэухы. Почтэм иотделенихэм сомэ 869-рэ чапыч 88-кіэ, къ. Мыекъупэ щыпсэухэрэп корпоративнэ шыкъэм тетэу сомэ 240-кіэ (гурт ыкчи апшэрэ еджаплэхэм ащеджэхэрэп соми 150-кіэ) редакцием ашыкъэтхэнхэ альэкъышт.

Ныбджэгъу лъаплэхэр!  
Къызфэжъугъэфед  
къэнэжыгъэ мафэхэр!  
Шъуклатх  
«Адыгэ макъэм».



Адыгэ хъалыжъом и Маф

# ЛъЭПКЪХЭМ, ЛІЭУЖХЭМ ЯМЭФЭКІ

Адыгэ хъалыжъом и Мафэ Мыекъопэ районом ит Сырыфыбг псыкъефэххэм игъэкъотыгъэу ашыкъуагъ.



Сырыфыбг. Урысыбзэктэ аш «Къушхъэ фыжъкэ» еджэх. Адыгэхэм чыплацэр дэгъю ашэ, псыхьо Сырыфым нэмыкіл лъЭПКЪХЭМ «Псыхъо фыжъ» рало. Зыгъэпсэфыпіэм итеплъэ дахэм идэхэжь. Къушхъэпсэу Сырыфым икъебзагъэ зэбгъашэ ше пшонгъомэ, нэпкъхэм уадэкоен, лъЭМЫДЖХЭМ уатетэу зыпплъихан фае. Жыым икъебзагъэ гур къеэты, куачылэ къыхилхъэрээр зыдепшлэжьизз, нэм ыльзэгүэр гум шхъапэ зэрэфхэхүщтир зэхэошэ.

Сырыф псыхъошкор Шхъэгуша щэхэдэжьыш, лъягъоу къыгъанэхэрэм уаллыгъомхуу цыфхэм зэлукланпэ афэхъугъэ чыпіэхэр зэбгъэлэгъухэ пшонгъиу нэм фэплъыштим зеогъэушъомбгуу.

## ЕгъэжъапІэр

Адыгэ Республикаан зеклон нынрэ зыгъэпсэфыпіэхэмрээ и Комитетре Ioшланлэу «Руфа-Турымрэ» зэхажгээ Ioфтьхабзэу адигэ хъалыжъом фэгъэхыгъэм нэбгырэ 32-рэ щизэнекъокъуу. Осэш купым

ипашэу Лъыхуукэ Азэмэт къызэриуагъэу, зэнэкъокъум ялэпээсэнгъэ къыщаагъэльгэйном фэш пешорыгъэшъеу зэхэцаклохэм къыдалытагъэр макіл. Хъалыжъор зыхашыкъышт тхъацур нахынжъеу къацхъазырыгъ.

«Нанэ ихалыжъу», «Мэфэкі хъалыжъу», «Бысымгуащэм ихалыжъу», «Нысэшэ хъалыжъу», «Нысэшэ Iap» зыфилхэрэмкіл бзыльфыгъэхэр зэнэкъокъуу. Зэхахъэр зезыщагъэ журналистэу Беданыкъо Замирэ хъалыжъом ехылгээ пэсэрэ къэбархэр къылатэхэзэ, Ioфтьхабзэр зэхэцаклохэм лъягъэклотагъ.

Блащэпсынэ къикыгъэхэм япашэу Отрещ Симэ мэфэкі Iанэу къыгъэльгэуагъэм къэралыгъом ишшхэтэт къебгъэблагъэм щытхуу нэмыкіл къемхъыштэу тэлтыте.

Еджэркъуае къикыгъэхэм нэрыльзэту Iэпилэгъухэр гъэшлэгъонеу агъэпсигъэх. Къудаждэм ыцэ дэпкъым тетхагъ Хъалыжъоу агъэжъагъэхэмким ячылэ ыцэ атхи, Iанэм шхъинэгъор къытыральхъагъ.

Чыпэкъо Альбинэ, Хъасанэкъо Мадинэ, Ешэкъо Анжелэ, нэмыкіхэм Еджэркъуаеу якъоджэ гупсэ щытхуу къыралуулээрээр макіл.

Теуцожь районом иадминистрации культурымкэ игъэлорышлапэ ипашэ илэнатэ зыгъэцкіэрэ Теуцожь Марынет куп гъэшлэгъон игъусэр. Пэсэрэ лъехъанам ашыгъэ пхъуантэу ильэсий 105-рэ зынжыбным гъомылапхъеу дэлтыр итеплъэки дахэ. Шхынгъохэр ризепхъанхэм фытегъэпсихъэзэ пхъуантэм хъалыжъоми чыпіл хэхьгэ щыри.

## Идэгъуагъ ЗЭЛЛЬЫТЫГЪЭР

Хъалыжъом идэгъуагъэ бысмыгащэу Iанэр зыгъэхъазырээм бэкіл елъытыгъэми, зэхахъэм къыщаагъээм мэхъэнэ ин етэти. Тхъум изытет, хаджыгъэм игъэфедакіл, фэшхъафхэм уаллыгъиплээн фае. Mashлоу щыуа-



куем, Сирием, Иорданием къарыкыгъэхэр щытлъэгъуагъэх. Ахэри хъалыжъом ехылгээ къэбархэм ашыгъуазэх. Ліэужхэр мэфэкіл зэрээфийцэхэрээм тигъэгүшуагъ.

зыгъэпсэфынэу Адыгейм къызэклохэм, тильэпкъ шэн-хабзэхэри нахыншоу зэрэгэшлагъэх.

## ЗЭФЭХҮҮСҮЖХҮЭР

Красногвардейскэ районом къыкыгъэ Аджыре Жаннэрэ Кошхэблэ районом щыщ Чыпэкъо Альбинэрэ шүхъафтын шхъалэу Гран-прир афагъэшьшагъ. «Нысэшэ хъалыжъу» зыфилорэ зэнэкъокъум БрантI Анжелэ апэрэ чыпілэр къышидыхыгъ. Хэш Сайдэ «Нысэ Iap» зыфилорэ зэнэкъокъум ятлонэрэ чыпілэр къышидыхыгъ. Брагыунэ Сусанэ, Сихуу Светланэ, Кыкы Мирэ, Аульэ Бибэ, Отрещ Симэ, Хъаткъо Сайдэ, фэшхъафхэм хагъэунэфыкырэ чыпілэр къышэрэдихыгъэм фэш тифэгүшо.

## Орэдхэр, Къашъохэр

— Джэдже районом сыйцэпсэу, тхъульеджаплэ Ioф щысэшэ, — къытиуагъ пшъешшэ ишыгъэу Снежана Галицкаям. — Адыгэхэм сахэт, тызэгъусэу тильэпкъ шэн-хабзэхэм татегъущи. Аульэ Бибэ типаш. Ар зэнэкъокъум хэлажы, хагъеунэфыкырэ чыпілэр къышэрэдихыгъэм фэш тифэгүшо.

Снежана Галицкаям игуапэу хигъэунэфыкыгъ мэфэкіл урысхэр, адигэхэр, нэмыкіл лъэпкъхэр зэрэшьизэу-кълагъэхэр. Къэлкшт илъесым зэнэкъокъум щытхууцэ къышидыхы шоигъу.

Ростов хэкум къикыгъэх зэшхъэгъусхэу Яна ыкы Константин Матросовхэр. Мэфэкыр ашыгъэшлэгъон. Сырыфыбг

ним къепшыяхъаштыри хэушхъа-фыкыгъэ Ioфыгъохэм ашыщ.

## ОсэшIхэр

Лъыхуукэ Азэмэт, Къуекъо Марынет, Лъымыщкъо Рэмэзан, Гъазые Бирамхъан, фэшхъафхэу осэш купым хэтхэм яеплъыкъэхэр гум eklyh. Археологхэм къагъотыгъэ тарихъ пкыгъохэм ясурэтхэм атешыкыгъэ хъалыжъохэр зэнэкъокъум щагъэжъагъэх. Гъазые Бирамхъан къыуагъэм пащхэм мэхъэнэ ин ратыштэу тэгүгъэ.

— Шъолырхэм ямызакъо, ёкыб хэгъэгүхэм къарыкыхэрэ тильэпкъэгъухэр зэнэкъокъум хэлажъэхэ тшоигъу, — къыуагъ Бирамхъан. Ioфтьхабзэм Израиль, Тыр-



— САХЬИДЭКЬО Нурбай. Сурэтхэр зэхахъэм къышитхъэх.

# Зыпари ыгъэфыкъуагъэп, ау...

Блэкыгъэ тхъаумафэм, мэкъуогъум и 16-м, Мыекъуапэ жыхъарзэшхо къышъяшыхи, ащ ошъу къиздихыгъ.



Адыгеим икъэлэ шъхьаэ ошъур апэрэп къизэрэшхырэр, ау мэзыгъогум ошъуцехэр зэрэныгъэхэм фэдэу бэрэ къихэкырэпти, цыифхэм сурэтхэр тырахыгъэхуу социальнэ интернет нэкүбъюхэм бэу къараагъэхъагъэх. Ахэм къизэрэгъэльягъорэмкэ, дэшхом фэдиз хъунхэри къеъштыгъэх.

УФ-м и МЧС АР-мкэ и Гъэлорышланлэ ипресс-куулыкъуу къизэрэшытагъэмкэ, ошъур иныгъеми, зыгорэ ыгъэфыкъуагъэуу макъэ къараагъэугъэп, къэлэ клоцым зэрарышо къышъяшыги агъеунэфыгъэп. Оцх-ошъу зэхэтийр зыщыкъогъэ уахътэм электроэнергиир зэптуугъагъ, ау шлехэу ар зэтырагъэуцожьыгъ.

Арэу щытми, ошъум чыигхэр, куандэхэр, къэгъагъэхэр ыутыгъэх, къалэм имэкъумэш чыигухэм лэжыгъэу ашыхальхъагъэми иягъэ аригъэкыгъ. Мы уахътэм къэлэ администрацием мэкъумэшымкэ иотдел ом зэрареу къыхыгъэр зыфэдизир къельтийтэ.

МЧС-м и Гъэлорышланлэ къизэрэшытагъэмкэ, ошъум пешшую-клюрэ къулыкъум юфтхъабзэу зэшүүхыгъэхэр мыхугъэемэ, джыри нахыбэу ащ иягъэ къеклоштгъагъэ. Ахэм яштуагъэкэ къалэм зэрэштийр ар къышхыгъэп, район заул нылэп къизэллиибытгъээр. Къулыкъум къизэрэшытагъэмкэ, ошъум пешшую-клюрэ ракетэ 30 Мыекъуапэ дэжкээ щыдаагъэклюгъ.

**ХҮҮТ Нэфсэт.**



## Ащ иштуагъэкэ яунэм фэд

Тэхъутэмыкье районым ипсэуплэу  
Яблоновскэм дэт я 14-рэ къэлэцыкъу  
Игъылэу «Солнышко» зыфиорэм икуп  
анахыкээу N2-м клюрэ сабыйхэм янэ-ятэхэм  
мы мафхэм зыкытфагъэзагъ.

Ахэм якъэлэцыкъухэр мафэ  
къэс зыдащэхэрэ ыгъылэу  
яуахътэ инахыбэр зыщаага-  
клюрэм къашыгэгъокъэу, ащ ёылэ  
зыхъукээ ягуалэу къычланхэу,  
къэлэплюу Цубиты Маринэ Рэ-  
мэзэн ылхум рэзэнгъэ гущы-  
лэхэр тигъэзет щыфало ашлонгъу.

«Тхъаугъэлэсэу тисабийхэм  
ялпункээ, ахэм ягъынкээ  
щэлэгъэшо къизэрэлхэфэрэм,  
гуфбэнгъэу ялхылэрэм  
апае! Пэ шъабэхэм мафэ къэс  
тисабийхэр къаэклатльхэхэ  
зыхъукээ тицыхэх тель яунхэм  
арысхэм фэдэу о узэралытлы-  
щым. Опсэу акылыгъэкээ,  
шүльэгъу инкээ къэлэцыкъухэм  
узэрэдээжкорэмкээ! Яшыэнэ-  
гъэкээ апэрэ десэхэр ахэм

къяотых. Уилофшэн иштуагъэ-  
кэ дунаим итхагъо, изэм-  
лэужыгъуагъэ сабыйхэм гу-  
шохээз къызэшуахы.

Тыгу къыддеэу тылфэльяло  
псаунгъээ пытэ уилэнэу, гъэ-  
хъагъэхэр пшынхэу, угу икло-  
члагъэ хэхъо зэптынэу.  
Джыри ээ опсэу уилофшэн  
дэгъо зэрээшшопхырэм пае!»  
— къатхы ны-тихэм.

Ары, мэхъанэшхо ил уисабый  
къызыфбгэнэштэм, ар ыыгъ  
къодьеу щымытэу, шлум, дэхагъэм,  
акылыгъэм афишэнхэм.  
Ащ фэдэ цыифхэр къэлэцыкъум  
иапэрэ лъэбэкъухэр щылэн-  
гъэшхом щишынэу зыщири-  
гъэжъэрэ ыгъылэу члэтихэр  
зымыуасэ щылэп.



## Псыгъылэхэм язытет аупльэктугъ

Муниципальнэ гъэпсыкээ зиэ «Къалэу Мыекъуапэ»  
юфтхъабзэу «Псыгъылэ» зыфиорэр щыкъуагъ.

Къалэм дэт гидрантхэм, машлом игъэ-  
къосэнкээ къызфагъэфедэрэ псыгъылэхэм,  
ахэм яеклонланлэхэм, мэшлого-  
клюсэ автомобильхэм ягъэуцуплэхэм  
язытет къералыгъо инспекторхэм ауп-  
льэктугъ. Гидрант 755-мэ ашыщэу 102-  
мэ язытет дэеу агъеунэфыгъ.

Машлом игъэкъосэнкээ къызфагъэ-  
федэрэ псыгъылэхэм щыкъагъуу ялхэр  
зыдамыгъээжхэкээ, нэмькэ къинигъо-  
хэм яутэлэнхэ алъэкъыщт. Ащ епхыгъэу

муниципальнэ образование «Къалэу  
Мыекъуапэрэ» муниципальнэ унитарнэ  
предприятие «Майкопводоканал» зы-  
фиорэмрэ ялащэхэм тхъильэу алеклагъэ-  
хъагъэм щыкъагъэхэм ядэгээзыхынкээ  
ищыкээгъэ амалхэр зэрханхэу итъо  
щафальэгъу.

**КУШЬУ Рустам.**  
Мэшлого-къосэнкээ Мыекъуапэрэ  
Мыекъопэ районымрэ якъэралыгъо  
инспектор.



ГъашIэр ыкIи тхакIор

# Дунаишхом псэкIэ щэIорышIэ

Тхэрэр бэ, усэрэри аш нахь бэжь. Ау мыусэпышт ыкIи мыульшишт усэхэр кызыIэкIэкIыхэрэр зырызых. Ахэм ашыщ Лыхэсэ Мухьдинэ.

Цыф пстэумэ зыкIэ афэдэу щыIэнгъэм гугъэ щырил, ар зыкIи щыгуулшэрэп, Iепэдэл ышырэп. ЫгукIэ шлонгью льыIесынам пае еджагь ыкIи емызэшыж гупшысэкло Iофшэклюшху. Лыхэсэ Мухьдинэ пасэу, клалээсигтуу гупшысэр ыпшыжьэу чэчи мафи дунаим поекIэ щэIорышIэ.

УсакIор акыли, амали, IепэIесэнгъэ дахи хэлтих, усэнгупшысэн гьогушом тетыш, ууци гъэспэфи илэп. Шлонгью льыIэхъягау усэр кызыыхуука, жыкIэшэгьэу гуап фэхьу. Етлахи дунэшхом игупшысэ льагбомэ гукIэ атхажыши, кыамыгтэ шьэфыбэм амыгэгупсэфэу, льэкIуатэ. Кын умыльгэйоу, пкIантэ кыюмыхуу анахь Iоф цыкIури кызыэрбдэмыхуущтыр Мухьдинэ пасэу зэхишлагь.

Лыхэсэ Мухьдин Исмахыилэ ыкIор Туцожь районым ит куудажэу Хальзэкьюае мэкуюгтум и 14-м, 1955-рэ ильэсм кызыыхуугь. Пчыхалыкьюе гурит еджапIэр кызыуухым, Краснодар дэт псэольеш трестэу ССМУ-52-м Iоф щишиагь. 1978-рэ ильэсым Адыгэ къэралыгто кэлэгэшэдже институтын филологиемкэ ифакультет дэгүү дэдэкIэ кыуухыгь. 1978 — 2002-рэ ильэсхэм Пчыхалыкьюе гурит еджапIэм икэлэгэшаджэу, идирукторэу Iоф щишиагь. «Отличник народного образования РСФСР» зыфилорэ щытхууцэр кыифагьешшошагь. Всесоюзэ премие Ленинскэ комсомолым ыцIекIэ щытым илауреат.

М. Лыхасэм ытхыхэрэд кыниутыхуу 1975-рэ ильэсым (студентыгьом) ригжэжэгьагь. Иапэрэ поэтическэ сборникуу «Гугъэм ильагьу» зыфилорэр 1981-рэ ильэсым Адыгэ тхиль тедзапIэм кызыщадэкыгь. Аш кыкIэлэлкыуагьэх «Дээ мээ», «Жъюгъо Iапчъ», «Шульэгъур щэлэфэ», «Гум ильэгапI», «Усэхэмрэ орэдхэмрэ», «Лэшэгъумэ ашьохэр», урысыбзэкIэ «На сквозняке веков» зыфиохэрэр.

М. Лыхасэм иусэхэр гумкыниасых, лъэших, пытэх; хыбэххэп, тхамыкIэхэп. Яджэрэм кэгээкьюн фэхъухуу куачэ ахэл, адигабзэм ибаигэ ашызэхэши, дунаишхор кынфызэхыфы. Дунэшхом ипчегупIэ ит Цыфыр ары усакIом ыуу, ышыи зыфеклюжырэр; псэ къэгэшшыгьэ пстэумэ ар кызыэрхэштыр иакыл-кулаеу зэрэштыр кийгээтхызыз, ауми аш гъэшэ кынхэ зэримыэр, зыщефэхыщтыр

ымышIэрэми, гугъэшхо илэу иильэсхэр зэригашIэрэр, кынныр кызыэринэкызыз мэфэ ошуухэм ашыгугъэу кызыэрхырэр, щыIэнгъэм кыкIэкIыжьэу, цыфым IукIэжхырэр зыфэдэри IупкIэу усакIом кырело тыкых.

УсакIор чылэм кызыыхуугь, аш игуапэу щэпсэу; къоджэ щыIакIэр икью кытгурлыуагьэш, аш икуупIэм анэсэу гашIэр кыгъэлэгэгон ельэкы. АшкIэ щысэш ёхкхуур ыкIи фэхъурэр кызыэрхуухъэгэе унэгээ лячIеу зыщаплугъэр, янэ-ятэхэр, нахьиж күшхэу кьешIэкIыгъагьэхэр ыкIи кэлэгэшэдже дэгүхэу ыпэ кыифагьэхэр арых. Джашыгъум гушиIэр Iашэ инэу зэрэштым — уфаэмэ, Iашлоу, фабэу, шьабэу; угу мышумэ дыджэу, чыIеу, пкьеу, онтэгъоу, аужыкпэ, узэхицыцэн ыкIи уиукыпэн зэрилькыщтын гу льтэгэягь. Ежь усакIор гушиIэм идэгүү цыфым шу фионым, шу фишэнэн, чышхашъом зынхыгъэр щымышхъялзэнам афегээорышIэ. Ау дунаим ихабэе ууконену щитэп: шумэр эмрэ ренеу аш щызеплутых, ем римыкIеу аш фырикьюрэр ыпэкIэ льэкIуатэ.

Усэу «Силэжыгъац» зыфилорэр ушьын-гупшысэ сатырыбэу гъэспэгъэ, УсакIом ыкIуачэзынсырэр уегъашэ.

**— Iофым уигъалыэмэ, —  
кысцео сянэ, —  
Сэшхыитуук  
укъэзгэхъужын.  
Силэжыгъацэ хэсэлхээ...  
Лысэо: сымыгъэльяу!  
Тхъэм фэдэу  
зэпплыхъэр цыфмэ  
Сылумыгъах япчэшхъяу.  
Сэшэ кын укъэкыныр,  
Уздежаягъэм унэсышьуныр!  
Укъэкыгъахэми, жыгъэгъэм  
ПсынкIагъоп уякIэкыныр!**

...  
**Тыгъэпсым укъыхищыгъэми,  
ИпплакIэ земыгъэгъадел.  
ШомыкIэ  
чыгур пшюшыгъэми,  
УчымыкIи ыбгъэгъу халэл.**

...  
**Тызэгурэюмэ, жыгъэгъи  
КюдипIи тыкъялыжын.  
Кынним уигъалыэмэ, сэри  
Сэшхыитуук  
укъэзгэхъужын!**

ГъашIэ бгэшшынр аукъодыен, мастикIэ псынэ птыйнам фэд; ау ешэ усакIом кын зыхэмийл тхъягъо зэрэшмыIэр, уипкIэнтэп зыххэхъагьэм узэригэгүшюжырэр, щэлагъэ зиэр иму-



рад зэрэлъыкхъэрэр, «Чыгум ыбгъэгъу халэл уччэмькI» elo, къегэхтын ляпсэр зэрэхуумэ-пэ-птыапIэр, ляпсэ зиэм шхьапэ зэришырэри ыуашэфирэп. Мухьдинэ адигэ усэклибэм зэратекIырэр ытхыхэрэм философиин зэрэхэлтээр, иусэ-гупшысэкI эхэтми IэпIэгъу кынфэхьоу, гукIэгъу-шьыпкъагьэм узэрэфилпурэр ары. Лыхасэм зэгээпшэн зэфэшхъяфхэр ешых, ахэмкIэ уанэу щыIэнгъэ сурэт гъэшIэгъонхэр кыкIегъеуцох, ори узэрэгэллыхъжы, зыкIуугэгъоты икэрикIеу.

**ЛъэкъольэкIыпI**  
**Зи шхъакIо уиэба?**  
БлэкIырэм зыкIуущельэкIы.  
Альэкъо шоибэ  
Плшэ лынтифэ шылпкIэм  
ращэкы.  
Джаущтэу езгээзээ,  
ЛъэкъольэкIыпIэр  
сэукIэбзыхы.  
Семыжэгъахээз,  
Цыфхэр кысфехых  
пчэдыхым.  
КызгурмыIоу,  
Ялэжабэ сиунэ кыранэ.  
ГушиIи сфермыIоу,  
Етлахи щэхэжыхых сианэ.  
Аш фэдэ мэхъуа,  
Лажъэрэм пстэури илажъэу?  
Гу закъор мэльхъо...  
Илажъэм лъэхуу  
мыпшыжъэу.  
Джы лъэкъольэкIыпIэм  
Сепллы бэрэ сыгу егъоу.  
Сэшэ: зимилахъ  
Зытельым  
кынишко ельэгъу.

Урыс усэклихуу А. С. Пушкинам арыба зыкIуагъэр: «Битый небитого несет» («аушъагъэм амыушагъэр ехъы»); зи-

милажьэр арыба ихье-зэ-фагъэкIэ тиди сидигъуи ахэ-къуадэрэр. Етлахи уц лъэнтхэ-им фэдэу цыфынчагъэм Iауу зызиштэрэм, зафэр хета зылэгъу-жыщтыр?

## Зыгу къабзэр

Сэ пкIэнчъэу

сезэгъэрэп нахь,

Джаущтэу щыт щыIэнгъэр:

Гумахэм ахьы илахь,

Атекло пытагъэр, лыгъэр!

АрышхайкIэ,

атекло жыалымэри —

Цыфышум хыльэ имафэ.

Сэш пае

шылпкъэ зыуагъэри

ТекIуадэ игүштиэ зафэ!

Кыхэкы «зышьо икыгъэр»

Тхъэм нахь бэрэ «ыгъаклоу».

Егъашэм щэхъу

ымышлахъэми,

ышхын имакIу лэжакло.

Кыхэкы... КыхэкI

къодыерэп,

Нахыбэм чыльэм щыхабз:

Зиётмэ ззо мэшлум,

Алэу ыхъэрэп гу къабз;

Етлахи чыльэ хуураем

ЩыIэнгъэр

щыргэжэжьэжы.

Етлахи пстэумэ апае

Зыгу къабзэр

егъэпщиинэжы!

УсакIоу Лыхэсэ Мухьдинэ шылпкъао ыкIи цыфыгу минхэм къарыгушыкIеу мэгупшысэ, матхэ, джащ пае цыхъа феношы.

Охтэ плэшэтуу зэблэкIэм язэмэнэу джы тыхэтын цыфыгъэм ычыпIэ былымыр къитаджэу, нэхъоир къеихуу, гъэшIэн лъэпк шэн-хабзэхэр зэрэштэхыхэрэд иусэ сатырхэм ашыкIигъэтхыгь. Ау хети ылони, ышIени фитыми, усакIомкIэ мыкIодыжыщт анахь шлахъор цыфыгъэр, къэрар пхэлтынхэр арых.

**ЩыIэх цыфхэр**

яэ тэлкIум езгэхъэу,

Дани дышы памышэу

яунэж.

Уахътэу Тхъэм къаритырэм

рытхъэжхъэу,

Жыгъо мафэу

гъашэр алотэж.

ЩыIэх цыфхэр,

нахыбэм шоделэхэми,

Яли ящи чыльэм щынэхъо.

ЩымыкIэм

игугуу тетхъалашьуми,

ЩыIэм езэгъышуурэр

анахь бай.

(«Анахь бай.»)

Ары, нэй-псыягъэм зэшими-фыгъэу, щыIэм езэгъышуурэр (ахэр мыбэми), усакIом зэри-

иагъэу, «анахь бай». Чыжьэу мапльэ ыкIи куу мэгупшысэ Лыхасэр, джащ пае уедэу зэ-птыгъэу, уеджэ зэптыгъэми узэшшырэп, уигъэшшырэп, игупшысэ фытагъэхэмкIэ къотэгъу-нубджэгъу ухэтми зыкып-фешы. Ухъопсэнэу бай гу-пышысэкло-усакIор, игушыэ лъэш, зафэ, иадыгбээ къабзэ, лупкIэ, купкI ил.

Лыхэсэ Мухьдинэ усэхэр, поэмэхэр зыдэхэх тхылхэр илэх. Орэд текстхэр етхы, ордышори хехы. Иусэхэм афэдэу орэдхэри цыфхэм аштагъэх, къалох. «Хъяр», «Гъэ мин огаш!», «Си Хальзэкьюай», «Тяэхэр», «Адыгэ чыгыу», «Лъэ-пэма», «Шульэгъур къэдже», «Сыгум укъэкымя», нэмькIхэри, ахэр 100-м нахьыбэ мэххуу. Мухьдинэ урысыбзэки поэзием зышешшэты.

Тиадыгэ тхыгъэ литературэ ипоэзие ылжапсэ зыгъэптиеу ыкIи зыгъэбаеу лызыгъэкIуатэхээрэм ашыщ, игүэхэйхъягъэ тээдэхээр зыдигъуи фэсакъеу еухуумэ ыкIи иусэн пшьэрэль дахэу егъэцакIэ. А зэкIэмэ яшхыят щытхууцэхэу, къэралыгъо шу-хъафтынхэу къыратыгъэхэр.

Тхэкло ныжыкIэхэм яя VIII-рэ Всесоюзэ зэлукIеу Москва щызэхашгъэгъээм Мухьдинэ хэлэжьа. AP-м и Къэралыгъо премие литературэмкIэ илауреат, AP-м искуствэхэмкIэ изаслуженнэ юфышэшхуу. УФ-м итхакIохэм я Союз 1995-рэ ильэсым кыщегъэжьагъэу хэт.

М. Лыхасэр усакIоу арми нахьыбэм зэрашэрэр, арльээпк драматургием гъэхъягъэхэр щызышыгъы. Ипъесэхэм «Гумзагъ», «Нэфын» зыфилхэрэр Адыгэ драматическэ тэтрэм щагъеуцгъэх.

Мухьдинэ иусэ, итхыгъэ пэпчъзын эхъын

## Пенсиехэр

# Анахь дэгъухэр къыхагъэшыгъэх

УФ-м Пенсиехэмкээ ифонд и Къутамэ АР-м щылэм социалнэ үофышэм и Мафэ фэгъэхыгъэ зэхахьеу щыкъуагъэм фондым игъэорышлаплэхэм ыкли иотделенихэм яюфышэ анахь чанхэр тын зэфэшхяафхэмкээ къышыхагъэшыгъэх.

Къутамэм ипащэу Къулэ Аскэрбий ахэр ари-тижынхэм ыпекиэ професиональнэ мэфэкъимкээ зэкэми къафгушуагъ. Ильээс пчагъэ хуугъэу Адыгейм щылэм Къутамэр анахь дэгъухэм ащищэ Урысыем къизэрэхыагъэшырэм игуалеу джыри зэ игууль къышыгъ, зэкэ чыпилэ органэу къепхыгъэхэм яюфышэхэм ар яшушлагъэу зэрилтытэрер къигъэтхыгъ, «тхашу-гъэпсэу» къариуагъ.

Нэужым аш УФ-м пенсиехэмкээ исистемэ изегъэушомбгъун ялахьэу хашыхыагъэм пае «Отлич-

ник Пенсионного фонда РФ» зыфилорэ тамыгъэр къафгъэшьошагъэу къаритыжыгъ УФ-м Пенсиехэмкээ ифонд и Гъэорышилгээ Кошхъеблэ районным щылэм ипащэу іещэ Аслынрэ фондым и Къутамэ АР-м щылэм информационнэ технологиехэмкээ иодел үофышэу Татьяна Лезжковамрэ.

Джащ фэдэу рэзэнгъэ тхылхэмкээ къыхагъэшыгъэх фондым иотделеу Адыгэктэлэ щылэм ибухгалтер шхъбаалеу Хуунэго Сусаннэ, фондым и Къутамэ икупэу къэшэфынхэм (закупки) афэгъэз-

гъэм ипащэу Гостэкъо Айдэмир, информационнэ технологиехэмкээ отделым үофышэу Сергей Волковыр.

АР-м үофшэнхэмкээ ыкли социалнэ хэхъоныгъэмкээ и Министерствэ ишт-

хъу тхылхэр къафгъэшьошагъэх Къутамэм казначайствэмкээ иотдел үофышэу Анна Поповамрэ социальнэ ахьшэтынхэм афэгъэзгээ от-делым үофышэу Румия Тугушевамрэ.

## Типенсионерхэр ауж къинагъэхэп

Пенсионерхэм компьютерым, Интернетым ягъэфедэнкээ шыныгъэу ялхэмкээ джырэблагъэ къалеу Киров щызэнхэкъокъуагъэх.

Чемпионатым къэща-кло фэхүүгъэхэр Урысыем ипенсионерхэм я Союзре Кировскэ хэкум и Правительствэрэ, Федерацемкээ Советыр, үофшэнхэмкээ ыкли социалнэ хэхъоныгъэмкээ, зэпхыныгъэмкээ УФ-м иминистрствэхэр, Пенсиехэмкээ фондир ишпилэгъу афэхүүгъэх.

Мызыгъогум пенсионерхэм пшъэрэльзэу яланхъэхэр гъэцэктэгъоштугъэ-

хэп. Смартфонхэм ягъэорышлэнкээ, Интернетым узэрэшылтъюощт системэм үоф зэрэдэпшэштимкээ, Пенсиехэмкээ фондым ифэл-фашэхэр электроннэ шыким тетэу зэрэзбгээгъоштугъэмкээ, нэмыкль лъэнэхэхэмкээ ахэр зэнхэкъокъуагъэх.

Адыгеймкээ зэнхэкъокъум хэлэжьагъэх станицэу Ханскэм щыщ пенсионерэу Сергей Белокрыс-



рэ станицэу Абадзехскэм икыгъэу Наталья Кравченкэмрэ. Ахэм чемпионатым мыдэеу зыкыща-гъэлэгъуагъ, пшъэрэльзэу яланхъэхэр зэкэри агъэцэктэгъэх.

Типенсионерхэм якомандэ я 22-рэ чыпилэр ыубытгы. Пстэумки команда 80 зэрэхэлжьагъэр къидэллэйтэмэ, ар къэгъэлэгъон дээп. Хэушхъа-

фыкыгъэу нэбгырэ пэпчь игугуу пшымэ, компьютерыр зээзигъэшэгъякъэхэр зыхэлжьагъэ зъяныкью «Безопасность информации» зыфилорэмкээ Наталья Кравченкэм я 5-рэ чыпилэр ыубытгы, Сергей Белокрыс я 20-рэ хуугъэ.

**УФ-м Пенсиехэмкээ  
ифонд и Къутамэ  
АР-м щылэм  
ипресс-къулыкъу.**

## «ЭкоЦентрэм» къеты

# Иофтхъабзэр аухыгъ

Чыопсым икъеухъумэнкээ мыкъэралыгъо гупчэу «НАБУ-Кавказым» ильээс къэс зэхищэрэ иофтхъабзэу «Горная река — чистые берега» зыфилорэм икъеухъ джырэблагъэ зэфирихысигъыгъ.



Мыгъэ мы иофтхъабзэм изэхэшэнкээ хэкыим идэшын фэгъэзэгъэ компаньеу ООО-у «ЭкоЦентэр» гупчэм ішпилэгъу фэхъуагъ. Волонтерхэм къауљоирэ хэкыир шьольыр операторым үофы-

шэхэм яулашыгъ. Эколог чанхэу нэбгырэ 200-м ехъу иофтхъабзэм хэлэжьагъ. Ахэм Адыгейр, Къэбертэе-Бэлъкъар ыкли Къэрэшшэе-Щэрджэс республикэхэр, Краснодар краир ыкли Ростов хэкур

зэпзызычыре псыхъохэм янэпкхэм шыхъафхэр ашызэхашагъэх. Волонтерхэм хэлээдээ 200-м ехъу къауљоирэ. Ахэм псыхъо нэпкхэр къизэргагъэхъэрэм имызакъо, экологическэ



иофтхъабзэм къыхэлэжьэнхэу цыфхэр агъэдaloштыгъэх, шыхъафхэм къашатырахыре видеороликхэмрэ сурэтхэмри социалнэ нэкүубгъохэм арагъахъэштыгъэх.

Сурэт ыкли видеоролик

техниымкээ зэнхэкъокъу зэхажэгъагъ. Аш теклонигъэр къыщыдахыгъ Урысые ныбжыкъэ организацеу «Российские студенческие отряды» зыфилорэм и Адыгэ шьольыр къутамэрэ (ипащэр Ольга Барсук) мэз хызымэтимкээ Апшеронскэ техникиммистудентхэмрэ (япашхэр Юрий Ситниченкэмрэ Ольга Жигайлова-вамрэ).

Теклонигъэр къыдэззыхъягъэхэм тафэгушо, зэкэ иофтхъабзэм хэлэжьагъэхэм чыопсым икъеухъумэн лъашэу анаэ зэрэгтэйм фэш «тхашу-гъэпсэу» ятэо.

## Джыри ахегъахъо

Хэкыим идэшын фэгъэзэгъэ шьольыр операторым пыдза-фэхэм апае контейнерэу илхэм джыри ахигъэхуагъ.

Джырэблагъэ къэу къыншэфыгъэхэр Мыкъуаплэ-рэ поселкэу Тульскэмрэ ашигъеуцугъэх, адрэ муниципальнэ образованиехэми жын хуугъэхэр охтэ благъэм ашызэблихъу-щтых.

Шьольыр операторым иофшэн зыригъэхъэйм къышуублагъэу контейнер 800 къэу ыгъэуцугъах. Ахэм янахыбэр фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ачлэхэм имызакъо, зэрахъылэрэ пло-

щадкэхэр ары зыщагъэуцугъээр. Аш нэмыкль Мыкъуаплэ иурамэу унэе псэуплэхэр зытэхэм ашы-ши щигъеуцугъэх.

Аш фэдэу унэе псэуплэхэм ачлэхэм хэкэу къыдахырэ ратэкъонэу контейнерхэр зэрафагъэуцугъэхэр апэрэ. Къэлэ администрацием ипроектэу «Бережливое правительство» зыфилорэм ар къыдхэлтэйтэгъагъ. Нэу-жым Красногвардейскэ

районым ит къудажэу Адэмые щылэхэрэми афагъеуцугъ. Цыфхэм контейнерхэр лъашэу къашхъапхэу ыкли ягъо дэдэу къычлэгъыгъ. Аш фэш шьольыр операторым тапекиэ игъорыгъо унэе псэуплэхэм ачлэхэм зэкэми контейнерхэр афигъеуцунхэ гүхэлэй ил.

**ООО-у «ЭкоЦентэр» и Адыгэ шьольыр къутамэ ипресс-къулыкъу.**

# Адыгэ къэIуакIэхэр

*Пресмыкающиеся,  
земноводные животные*

*Цохъорэ, псыми  
Чыгуими аицисэурэ псэ-  
ушъхъэхэр*

Гадюка — блэон, тыгъагъоблашхуу, блэ фыццэ (каб.)  
Головастик — хантIэркъощыр, шынакыкыл (каб.)  
Горная змея — къушхъаблэ, къуршыблэ (каб.)  
Гремучая змея — блашэ  
Дождевой червь — ожъубэнэхамлыу, уэшх хамбылу (каб.)  
Дракон — благо



Жаба — чыхъантIаркъу, хъэндыркъуакъуэ (каб.)



Змееныш — блэшыр  
Змея (общее название) — блэ  
Кобра — щэджыбл, блашэ, цлахуэ (каб.)  
Краб — къраб, хы елъркъэш (каб.)  
Красная ядовитая змея — пытырыппль  
Крокодил — архъуажъ  
Лягушка — хантIаркъу, хъэндыр-

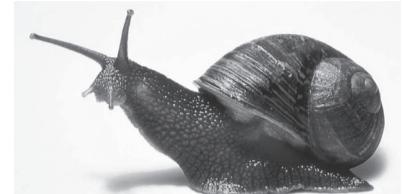


къуакъуэ (каб.)  
Медуза — хылан  
Медянка — блапцэ, блэапкэ, мэлыблэ (каб.)  
Осьминог — псыльехъу  
Пиявка — дью, псыдыуэ (каб.)  
Полоз — блэмью, блэ мью (каб.)  
Рак — къалыркъэш, елъркъэш (каб.)  
Серая змея — блашхъо, блашхъуэ

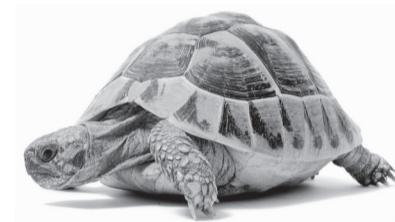


(каб.)  
Скорпион — акърбэ  
Слизняк — цырп-цын, нэщлэпкэ (каб.)  
Солитер (глист) — марко  
Удав — блэшхо лъэпль, блэшхуэ (каб.)  
Уж — блэхъадж, псыблэ  
Улитка — ныожъышхъэ, цыргъ, нэщлэпкэ (каб.)

Устрица с раковиной — хамлашкло, блэтхъэкумэ (каб.)



Хамелеон — шъотехъэ-текл  
Червь (вообще) — хамлыу, хъэмбылу (каб.)  
Черепаха — хадэпчамыу, шыльэгу (каб.)  
Шелкопряд, шелковичный червь — Ѣллэхъамлыу, козэ (шапс.), шылэ



хъэлацэ (каб.)  
Ядовитая змея — кэиблэ, тхъоблатхуу, къуэклиблэ (каб.)  
Ящерица — хамплыжъ, шындырхъуо

## Хырыхыхъэхэр

Бгырхы зэжъоу зырещэкы, зэхифзызээ гузэжъогуу кыреты. (Блэ).

**Гъогу къошэ-нащэрэ лы Iахь пщэрэирэ. (Блэрэ хантIаркъорэ).**

Гъогу напцэм чэтэ ихыгъе тель. (Блэ).

Зищыпэлъэгъу гуих. (Блэ).

Зы къамыщ сиэшь, сырьошурэп. (Блэ).

Къемыгъээ къэш, лы пщэр такъыр. (Блэрэ хантIаркъорэ).

Тичэу лъапсэ лы Iашкэ иль. (ХантIаркъу).

Хэт ылъакъохэм анахь къыхь ыпакэ? (Къалыркъэш).

## ГущыIэжъхэр

«Анахь дахэр хэт?» алы къыззупчэхэм, хъадэпчамыу ышхъэ къыригъэшыгъ алыа.

Благом фэдэу пхашэш, шым фэдэу чъэр.

Блэ зэуагъэр аркъэним щэштэ.

Блэм иапэрэ теплэгъур гуих.

Блэр заорэр мэятэ.

Блэр зытыраукъыхъэрэ ишэрэз.

Блэр ишхъухъэ ехъыжъы.

Блэр еофэ мэбэгы.

Гущыэ дахэм блэр гъуанэм къыреши.

Жаэм благъор гъуанэм къырефи.

Хамлашклоу къыззеркыгъэм үүпшэ фешыжъы.

Хамплыжъ къыюцэкъагъа?

Чычлэгъым щыпшырэ хамлыури цыифмэ ашэ.

Ioф мыублэм блэ хэс.

\* \* \*  
Архъуажъхэм алызирэ цэжъхэм ачынэ кэхэр къалокIэхъы.

Блэ укыгъэр бэшым пыльагъэу зыкъэмгъэпщ, щэнгаутэу къыпкырэм уигъэпщыщт.

Блэр пкъыхъаплэкэ уадэж къапшишь, үүдэзижъыгъэу зыплэгъурэм иягъэ къыокырэп.

Блэр уалэ къикыимэ, щэ уужунтхэн фай.

Блэр хантIаркъорэ зэпизыщижъыгъэм зээзэрэ узыр егъехъузы.

Гъатхэм хантIаркъохэр къакъэмэ — гъебэжъу мэхъу.

Ошх къещхуу, хамлыухэр бэу чышхъашхом тельх хумэ — бэрэ къешихи.

Кымафэм блэр пльэгъумэ — пшоноигъор къыбдэхъу.

Сымаджэм хантIаркъор къакъеу зэхихэу, «Сиуз гъэхъузы» ылоу Тхэм ельэумэ, мэхъужы.

Хамелеоным (шъо техъэ-текым) ыбзэгу ежь нахьи фэдитуукэ нахь къихъ.

ХантIаркъомэ орэд къаломэ — гъемаф.

ХантIаркъохэр къакъе хумэ — къазхэр мэгъуальхъэ.

ХантIаркъохэр къакъэмэ — къещхы.

ХантIаркъохэр къакъеу апэдэдэу зызэхэпхыкэ, «Узи, бзаджи сиэр къыосеты» պонышь, щэ удэпкээн фае.

ХантIаркъор зянэм «сянэ гуаш» ыуағь.

Цыфым ыжэгъу зыбэгыкэ — блашхъэ (сурэт) шохапльэмэ мэхъужы.

Ioф мыублэм блэ хэс.

# Хэт къэптаныр зифэшъуашэр?

Пшиc

Еом-еомэ, зэраломэ, зэралотэжъэу зэшищ щылагъ. Ульыхъугъеки умыгъотинэу дэхэ дэдэу ахэм зы шыпхуу ялагъ. Ашыпхуу зыгорэм ытыгъукъомэ алоти зэшхэр щынэштгъэхъ. Арыти, мыжъо унэ лъагэ горэм пшашшэр зыпарэми ымылъэгъунэу рагъэтгъэхъягъ.

Мафэ горэм зэшищир шакло клонхэу рахъухъагъети, янэ рауагъ:

— Тян, тшыпхуу фэсак!

— Дэгъу, — ыуагъ ным, — шуумыгмэ, зыпарэми ар ыхъыштэп.

Зэшхэр шакло куагъэхъ. Янэ ыпхуу ыгъашхэмэ шоигъоу мыжъо унэм куагъэхъ. Пчээр зышиуихъыштэм блэгъожъыр унэм ибыби, пшашшэр ыпхуути, зигъэбильхъыгъыгъ.

Нир мэгулэ, ышшэштыр ышшэрэп. Гъэу щысызэ къыкъохэр къыдэхъажъыгъэхъ. Ахэр зельэгъум апэгъоки ариуагъ:

— Сиклалэхэр, сэшэ лыгъужынгъекэ шуупэ зыпари зэрэшумыгъекъоштыр. Кысашшыуу: хэт сидлъеке илэр?

— Дунаим пкъыгъо тетэл, орэччышихъашуу, орэпсычэгъ, — ыуагъ анахъижъым, — мастье нахь цыкъуми къэсмыгъотынрэ къэсмыгъотынрэ.

— Сычээзэ, орэпсэушхъ, орэбзыу, — ыуагъ гурытим, — къэсмыгъотынрэ.

— Ашыгъум дэгъу, — elo ным, — шуушыпхуу закъо къехъулагъэр къышшоносон.

— Зэшхэр ашыпхуу лыгъуунхэу ежъагъэхъ.

— Бэрэ куагъэхъу зэшхэр мэзышхор гэрэм нэсигъэхъ.

— Мы мэзир ары блэгъожъыр зыщыпсэурэр, — ыуагъ анахъижъым.

— Мэээ зыхъэхъагъэхъ эх чыигхэм ашхъалэхъэр уашшом чэох, якутамэхъэр зэхэблэхъагъэхъ.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Дунаим пкъыгъо тетэл, орэччышихъашуу, орэпсычэгъ, — ыуагъ анахъижъым, — мастье нахь цыкъуми къэсмыгъотынрэ къэсмыгъотынрэ.

— Сычээзэ, орэпсэушхъ, орэбзыу, — ыуагъ гурытим, — къэсмыгъотынрэ.

— Ашыгъум дэгъу, — elo ным, — шуушыпхуу закъо къехъулагъэр къышшоносон.

— Зэшхэр ашыпхуу лыгъуунхэу ежъагъэхъ.

— Бэрэ куагъэхъу зэшхэр мэзышхор гэрэм нэсигъэхъ.

— Мы мэзир ары блэгъожъыр зыщыпсэурэр, — ыуагъ анахъижъым.

— Мэээ зыхъэхъагъэхъ эх чыигхэм ашхъалэхъэр уашшом чэох, якутамэхъэр зэхэблэхъагъэхъ.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пшашшэр къыдэхъашуу къеъгъэхъуашш щыль.

— Кломэ, клохээ гъэхъунэ горэм ихъагъэхъ.

— Пльэхэмэ, а гъэхъунэ ашыпхуу ис, блэгъожъым пш

Кобл Якъубэ фэгъэхъыгъ

# ИшIушIагъэкIэ къитхэт

Дунэе спортышхом щизэльашIэрэ Кобл Якъубэ фэгъэхъыгъэ шIэжь зэнэкъокъур яблэнэрэу дзюдомкIэ Мыекъуапэ щыкъуагъ.

Спорт Унэшхоу Кобл Якъубэ ўцIэ зыхырэм шIэжь зэнэкъокъур игъекъотыгъэу къышызэуахъгъ. Зэхахъэр зезыщэгъэ Мэкъулэ Русльян зэфэхъысыжъхэм къащихъгъэштэгъэм уегъэгушхо. Кобл Якъубэ Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим, Европэм ячемпионхэр ыгъесагъэх. Адыгейим самбэмкIэ, дзюдомкIэ ибэнэпэ еджапIэ лъапсэ фишыгъ.

Урыслем и Къэралыгъо Думэ идепутатэу, дунаим самбэмкIэ тъогоғыу 11 дышъэр къышыдзыхъгъэ Хъасанэкъо Мурат, Олимпиадэ джэгунхэм ячемпионэу Мудрэнэ Бисльян, Олимпиадэм джэрзир къышызыхъгъэ Емыж Арамбый, Урыслем дзюдомкIэ и Федерация илъыклоу Дмитрий Новиковыр, Къыблэм дзюдомкIэ и Федерация ипащэ игуадзэ Рудольф Бабоян, Урыслем изаслуженна тренерэу Емкүлж Мухъамед, спортымкIэ дунэе класс зиэ мастерэу, Кобл Якъубэ ўцIэ зыхырэм спорт еджапIэ ипащэу КIуае Хъазрэт, Адыгэ къэралыгъо университетийм иректорэу Мамый Даут, физ-



культурэмкIэ ўкIи дзюдомкIэ Институтым ипащэу Бгуаш Айдэмэр, Кобл Якъубэ ишхъэгъусэу Джарэт, физкультурэмкIэ ўкIи спортымкIэ АР-м и Комитет ипащэу Дэгүжье Мурат, фэшхъафхэри зэнэкъокъум икъизэуҳыгъо хэлэжъягъэх.

Хъасанэкъо Мурат шIэжь зэнэкъокъум хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ. Кобл Якъубэ ўцIэ дунэе спортым зэрэхъягъэр зэхахъэм къышыгушыгъагъэхэм хагъэунафыгъигъ.

Мэкъоғыум и 15 — 16-м бэнаклохэр зэнэкъокъугъэх. Къыблэм, Темир Кавказым, Владимир, Воронеж, Вологодскэ хэкухэм, Къырым, Севастополь, Санкт-Петербург, Камчатскэ, фэшхъафхэм къарыкIыгъэхэр зэнэкъокъугъэх.

Адыгэ Республиком ибэнаклохэм медали 6 къыдахыгъ. Республиком самбэмкIэ иеджапIэ ўышызыхъэсээр Мерэм Дамир дзюдомкIэ мэбанэ. Нарт шъаор килограмм 60-м нэс къэзыщэчыхэрэм янэкъокъуу, дышъэр къидихыгъ. Д. Хъакурынэмрэ М. Акъущэмрэ аш итренерых.

Шъоцикъу Айдэмэр, кг 81-рэ, дышъэм пэблэгъягъ. КIэх бэнэгъум джыракье кIалэм ухазырыныгъэ дэгъу къышигъэлъэгъягъ. Ау теклонигъэр къидихынэу хуугъэп, тыхкынир къыфагъэшьошагъ. Тренер цэрылоу Беданыкъо Рэмэзан ары А. ШъэоцкIум ипащэр.

Къуижъ Бисльян, кг 73-рэ, Ордэн Заур, кг 73-рэ, Вардек

Акопян, зэхэхъэгъэ онтэгъугъэ зиэмэ якуп, ящэнэрэ чыпIэхэр къыдахыгъэх.

Къэбэртэе-Бэлькъарым, Санкт-Петербург, Ставрополь краим, Чэчэным, Дагыстан, нэмыкIхэм ябэнаклохэм ялэпээснэгъэ дэгъу къагъэлъэгъягъ, медальхэр къыдахыгъэх.

Ильэс зэфэшхъафхэм спортышхом нэүасэ щизэфэхъуగъэхэр Мыекъуапэ щизэлукагъэх. Джарымэкъо Юсыф, Къадыр Асплан, Цэй Аспланчэрэй, Джарымэкъо Азмэт, Емкүлж Мухъамед, Емыж Арамбый, Аристотель Спировым, Мэрэтикъо Сахьидэ, Тулпэрэ Мыхъамэт, Галина Нестеровам, Къуекъо Асфар, Пыцкъаныкъо Долэтикъо, Нэпсэу Бисльян, Бастэ Сэлым, нэмыкIхэм шIэжь къебарэу къаотагъэхэм къафэдгээзэжышт, анах гъашэгъонхэм гъэзетеджэхэр ашыдгъэгъозэштых.

Сурэхэр зэнэкъокъум къышытхыгъэх.

## Гандбол. Урыслем и Спартакиад

# Дышъэм ильэпсэшIу

### *(Икъух.)*

Мыекъуапэ испорт еджапIэ тъгуасэ зэхахъэу щыкъуагъэх «Адыиф-2-м» щылкагъягъ. Тренерэу Никита Голуб Спартакиадэр зэрэкъуагъэх къитегушыгъа, командэм къифэгумэкIхэрэм «тхашуагъэпсэу» къариложыгъ.

Мыекъуапэ иадминистрации физкультурэмкIэ ўкIи спортымкIэ и Комитет ипащэу Дмитрий Щербаневым зэрищэгъэ зэхахъэм Адыгэ Республиком и Парламент

и Комитет итхаматэу Шеуджэн Тимур къишиуагъ типшашъэхэм тапэки гъэхъагъэхэм афэкъонымкIэ Спартакиадэм лъэпсэшIу зэрэшашыгъэх.

Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхаматэу Джарымэкъо Азмэт къалэм иадминистрации ипащэ ўцIекъи «Адыиф-2-м» къифэгушуагъ. Зэхахъэм къышыгушыгъагъэх «Адыиф-2-м» итренер шъхьаIеу Никита Голуб, командэм иешIэгъухэр ўцIы-

кохэрэ спорты Унэшхоу «Ошутенэм» ипащэу, Джэнчэтэ Султлан ильэсбэрэ Ioф дээзышIагъэу Джарымэкъо Юсыф, Республиком гандболымкIэ и Федерация ипащэу Кочева Сусаннэ, нэмыкIхери.

«Адыиф-2-м» щытху тхильхэр, кубокхэр фагъэшьошагъэх, спортышхом щылкыкотэнэу фалуагъ.

Дышъэр къэзыхъыгъэхэр: къэлэпчэеутхэр: Пивнева Екатерина,

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

Зэхэзыщагъэр  
ыкIи къыдэзыгъэкъирэр:  
Адыгэ Республиком лъэпкъо ИофхэмкIэ, Икъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъхэм адьрягэ зэпхынгъэхэмкIэ ўкIи къебар жуугъэм иамалхэмкIэ и Комитет  
Адрессыр:  
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:  
385000,  
къ. Мыекъуапэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

Телефонхэр:  
приемнэр:  
52-16-79,  
Редакцием авторхэм  
къаIихырэр А4-кIэ  
заджэхэрэ тхъапзхэу  
зипчагъэкIэ 5-м  
емыхъухэрэр ары. Са-  
тырхэм азыфагу 1,5-рэ  
дэлтэу, шрифтыв 12-м нахь цыкIунэу  
щытэл. Мы шапхъэхэм  
адимыштэрэ тхыгъехэр редакцием  
зэкIегъэкIожых.

E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр:  
Урыслем Федерацием  
хэутийн ИофхэмкIэ, тел-  
радиокъэтын-  
хэмкIэ ўкIи зэлъы-  
ІэсикIэ амалхэмкIэ  
и Министерствэ  
и Темир-Кавказ  
ЧыпIэ гъэйоры-  
шапI, зэраушыхъатыгъэ  
номерыр  
ПИ №ТУ23-00916

Зыщихаутырэр  
ОО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
къ. Мыекъуапэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

ЗэкIэмкIи  
пчагъэр  
4300  
Индексхэр  
П 4326  
П 3816  
Зак. 1482

Хэутийн узшы-  
кIэтхэнэу щыт уахътэр  
Сыхъатыр  
18.00  
Зыщихаутыгъэх  
уахътэр  
Сыхъатыр  
18.00

Редактор  
шъхьаIэр  
Дэрэ Т. И.  
Редактор шъхьаIэм  
игуадзэр  
Мэцлээкъо  
С. А.

ПшээдэкIыж  
зыхъырэ секретарыр  
ЖакIэмкIо  
А. З.